

L'esclat de la ira de Déu

El 15 de març de 1427 la vila d'Amer es va veure sacsejada per un dels terratrèmols més mortífers que ha patit el nostre país

Un dels punts centrals del sisme va situar-se a l'ermita de Sant Agustí de la Muntanya, però les conseqüències es van deixar sentir a les actuals comarques de la Garrotxa i la Selva

Pere Bosch i Cuenca - AMER

Els terratrèmols van començar el mes de febrer; però, a partir del 3 de març, van ser "molt plus forts e terribles"

La falta d'una explicació racional sobre aquells terratrèmols va donar sortida a la imaginació i el fanatisme

Han passat gairebé sis-cents anys, però els terratrèmols que van sacsejar algunes comarques a principis del segle XV es mantenen com uns dels episodis més terribles que ha patit el nostre país. De fet, no es va tractar d'un únic episodi, sinó d'una sèrie de sismes que van començar a manifestar-se el febrer de 1427 i es van perllongar durant gairebé un any, quan es va produir el conegut "terratrèmol de la Candelera", que va tenir l'epicentre a prop de Camprodon i va provocar més de mil morts.

De moment, però, ens centrarem en els terratrèmols que van afectar de ple l'actual comarca de la Selva, sobretot la vila d'Amer, i van assolir una intensitat de VIII graus de l'escala de Mercalli, superiors als que van afectar Llorca el 2011. Segons una carta dels jurats de Girona, els moviments van començar a notar-se el mes de febrer; però, a partir del 3 de març, van ser "molt plus forts e terribles". Aquests primers episodis van provocar un esclat de pànic col·lectiu: "Havents gran pahor quels edificis no she derrocassen, han desemparades les cases de llurs habitacions, e estan en tendes que han fetes per camps e patis lluny de perill de alberchs e parets." Un dels edificis més afectats va ser el monestir de Santa Maria, en el qual "van caure la quarta part dels merlets del cloquer [...] i van destruir totalment aquesta volta, i van caure tant sobre l'altar major com sobre les cadires del cor i van trencar aquest altar i les cadires i, d'igual manera, van destruir una quarta part del claustre". De fet, l'edifici es trobava en un estat força ruïnós des d'alguns anys enrere i no va caure com a conseqüència d'un únic episodi, sinó com a resultat de la seqüència de terratrèmols, sobretot dels que es van produir els dies 13 i 14 de març.

En tot cas, la millor descripció sobre els efectes dels terratrèmols a Amer, la trobem en una carta de l'abat, en la qual es remarca que prop de la mitjanit del 15 de març de 1427 "tots i cadascun dels hospicis i edificis i murs foren i són totalment ensorrats i destruïts, de tal manera que ara no hi ha cap cambra en el monestir en la qual hom pugui recollir-se. Sabent i atenent que, igualment, tots i cadascun dels hospicis de la vila d'Amer són totalment destruïts de manera que ara no habita ningú en l'esmentada vila...". Només es va mantenir

dempeus una petita part de la capella, mentre que es van ensorrar el palau abadal, l'església parroquial i més de vuitanta cases; una autèntica catàstrofe de la qual la vila d'Amer va trigar anys a recuperar-se.

La destrucció va ser especialment intensa a l'ermita de Sant Agustí de la Muntanya, també coneguda com a Lloret Salvatge. Segons un còdex del monestir d'Amer, en aquest indret "isqué una gran boca de foch que llençaven gran fetor i obligà als habitants a desemparrar i renunciar als masos". I la mateixa font afegeix que "en la muntanya, en la part que mira a Orient, hi ha uns grans torrents o xaragalls i dells baixava una gran fetor que matava els aucells y los arbres".

La falta d'una explicació racional sobre aquests terratrèmols va donar sortida a la imaginació i el fanatisme. En un document conservat a l'arxiu de la seu de València s'assegurava que "foren vistos molts sperits mals que anaven a cavall entorn del lloch, tots negres". I els jurats de Girona van deixar escrit que durant els dies que van durar els terratrèmols, moltes persones "vehenren molts hommens vestits ab habits de monjons negres ab grans caperons que cobrian les cares e manaren gran brujit en l'acer a manera de trons".

Una altra versió d'aquells episodis podem trobar-la en la llegenda dels encantats. Segons la tradició oral, un grup de joves es trobava ballant animadament a la plaça que hi ha al davant de l'ermita de Sant Agustí i ni tan sols van aturar-se pel pas del viàtic, motiu pel qual van ser engolits per la terra i condemnats a ballar fins a l'eternitat. L'histerisme col·lectiu va trobar un cap de turc en la muller del forner d'Amer, qui va ser acusada "d'invocar dimonis" i haver-los "adorats e fets sacrificis de carns d'infant o albat mort". Els jurats gironins tenien molt clar que "tals crims [...] són causa de aquest flagell de terratrèmols que nostre Sr. Déu permet en punició de nostres pecats e culpes". Per apaivagar la ira de Déu, "lo abat e los monjes e cloergues faheren processó, dient devotes oracions".

Com s'hi arriba

Des de la C-63 d'Amer a la Cellera, cal prendre la carretera que duu al pantà de Susqueda (no acabarem d'arribar-hi). 500 metres més endavant cal prendre una nova desviació a la dreta i recórrer un petit tram fins que trobarem un trencant a mà dreta. Després de recórrer uns 500 metres per una pista forestal transitible, trobarem un cartell indicador de l'ermita a mà esquerra. A partir d'aquí cal continuar a peu a través d'una estreta pujada, on, al cap d'uns 50 metres, ja trobarem l'ermita.

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1146964-l-esclat-de-la-ira-de-deu.html>